

ACC. N:R. M. 7978:1-12.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Elba Elsson
Härad: Bjäre Adress: Eked Höv
Socken: Glöf Berättat av: 1886 Smågård Kamp
Uppteckningsår: 1941 Född år

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frägelista 86

Tekthier

Vävning

N. M. 26.

Skriv endast på denna sida!

Här vävdes båd. lärft kypert och attas.
Finaste lärft (lärt kallad) till sänglinne,
skjortor och kvinnofintyg (särka) vävdes
av finspunnet lockagarn "vanlig slätväv"
med en tråd i solv & trådar i rött,
rätt fram uppbinding på tuskaft,
eller ända bättre på fyra skaft, ansågs
att väven bleo tätare och jämnare.
Lockagarn till brudlakan (brudlagen
bröggemansskjorta och brudärb)
skulle vara så finspunnet att bärpen
skulle kunna dragas genom brygselring
en gammal sägen.
Föruden skulle själv ha spunnet gar-
net bäst lärftet och sytt brudgummskjer-
tan för hand med fina stiekningar och
halsömmar på krage och handhvaringar.
Likaledes skulle hon spunnet ullgarn

av finaste ull, skällat garnet så att det
blev skärande vitt, därav stichades brud-
gummsstrumporna. Och samma fina ull-
garn vävde bruden till sin brudgum,
skäpfigt tyg, hel eller halvyle, till kal-
songer (lår för) kvinnans linstyget syddes
i två delar, repplödd och hårdill. Upplööd-
den övre delen var av fint lärt, hårdillen
var loppad till i midjan. Den var av
blaggar eller skäthfallsbäv. Linstyget
var fotsidt och försatt med långa ärmor
med handlinningar, ärmalin.
Dyliga ha nog inte brukats efter 1850 en-
nat än av de då barande gamla.
Min mor född 1847 sade, att hon och hennes
systlar aldrig haft sådana linnen.
Och huskäftsbäv vävdes tvärtvists och
slätvävad, gärende vad tyget skulle
användas till.

Sto kypert, här kallat "skäftigt", vävdes
många sorter. Linväv till vardagsbruk
såsom sänglinne och handdukar var
vanligen vävt i kypert. Grova handdu-
kar av blångarn eller skattefall var
vanligen enörat skäftigt, d. e. s. en tråd
i 80lv och en tråd i röt, det blev mjuka
de. Till duktyg vävdes gäsögon och
korndräll. Stå gäsögondräll eller som
en del säger, trätt i bänningar, kan det
finnas flera variationer och vackra
mönster.

Till klänningsfugor vävdes kypert i
4 och 8 skaft trätt rätt fram i solven
och i bänningar så det liknade fiskbens
väv. På 1800 och 80-talet vävdes mycket
med handiga och rutiga klänningar av
hemspunnet ullgarn, eller av ett fabriks-
garn

kallat "Viktoriagarn". Det var mycket fint
och glansigt samt något länghärligt.
Viktoriagarn tvingades också tillhöra flera
fräddar och derav virkades eller sticka-
des ochalar hjärtoärmare o.d. l.
Borstvar bävdes bädd i 4-5 och 10 skafts
atlab, av hinne till underdynor, där bar-
pen blev räddande, av gille där inslaget
blev räddande, till överdynor. Dessa
senare boro ofta mycket vackert randade.
Förkaptenerna hade hem utrikes ifrån bomull
denna kardelles och spannis och därav
bävdes kuddar och överdynor. Har
själv en dylik kudd. Gädd 1838 i mor-
fars hem i Vikstorp i Rönne.
Dräll bävdes i hemmen om de själva
kunde bära dräll, i annat fall lejdades
det till det. Det var vanligare med dräll
än damast.

Den mest brukade värfaget var kypert,
till klämningsstyger och kostymstyger,
underkläder, filtar, lakan och handdukar
vävdes vanligen i kyperti olika varia-
tioner. Det gamla sättet att väva kypert
var i trädning och uppbindning inte
lik den nu brukliga, resultatet blev dock
detsamma. I solben trädde i kors och
bands upp rätt fram, sedan trampades
2 trampor ned åt gången.

Dräll kunde vävas med mindre antal
skaft mönstret på damast fodrar flera
skaft, 16, 33, eller flera.

Dräll vävdes i 3 skaft såsom fathigmans-
dräll, sålldräll m.fl. samt 8, 10, 12, 16, 22 skaft
dräll i olika mönster, schack, citron, ringa, joshulle,
hjärta, via stollen m.fl. upptecknat efter
en handskriven värbok från 1860 talet.

Där de kunde bävdes allthi hemmet, men
det fanns också kvinnor, som bävde dräll
och damast för betalning, i sitt eget hem.
Fru Houpert, hustru till penjunkare Houpert
på Engalaggården Houf, bävde dräll
på beställning när de själva släppte
lingarna till, detta var före 1850.

Petter Gladers hustru Käljarp Lärka Skarup
hade drällvävnad till sitt egentliga
arbete hon började på 1860 till och höll
på till slutet på 90-talet. Hon tog emot elever
och många hade lärt bäva Gladers hustru.
I Dearp Houf var också två systers Fia
och hustru Andersson, vilka hade drällväv-
nad till sitt arbete. Arbetslönen togs ut pr
aln, och priset berodde ju på skaffens an-
tal och om det var hel eller halvlinne, var
inte reda på deras priser, men Glimminge
Lärka Skarup

har på senare år en änka bärt dräll på
beställning, hennes pris var 1 kr. alnen för
halvlinne 10 skafts dräll.
När de började bära dräll kan inte bestämt
sägas, men fru Houpert barde före 1850.
För någon fabrik arbetades nog inte, ej heller
fanns något linnefabrik i trakten. Iken i
Dala 3 1/2 kilometer från Gästads fanns en ylle-
fabrik och ullspinnveri tillhörigt L. Liedman.
Där fick man kardat och spunnet ull,
vävt tyg, berett och stampat badmal och
filtar. Dala yllefabrik började i början
på 1870-talet och höll på till början 1900-talet.
En del kvinnor barde, och gick ikring
och sålde enklare vävnader, såsom för-
kläden, näsdukar och huveddukar, och
band, barde på "listabär" priset på dem
var vanligen 60 öre för ett förkläde 50 öre för
ett huvedkläde och 20 öre för en näsduk.

En vanlig handvävstol kunde användas till
dräpvävnad med någon förändring.

På grund av den mängd trissor som behöves
för överbindingen måste det vara anordning
för att kunna lyfta solven högre upp, samt
sänka bakbommen längre ned. Tramporna
skulle vara smalare, när det skulle vara så
många, behöves det bättre plats, också skul-
le det en anordning för att fästa lätterna
här kallade "basbar", där sådana brukades.
Gladers lina hade en annan sorts anordning
och brukade inte lätter.

Någon dragrustning eller Ryckverk förekom
ej, inte heller fälgvårdväv.

Flamskvävnad förekom nog inte här på orten,
har inte hört det omtalas, och har inte sett
någon gammal flamskvävnad, ej heller
rigor, eller försä det har fört blivit på senare
tid, de som varit på lantmanne eller folkhögskolor.

Bröllakan har bärts här före 1800 talet,
derom vittna alla de gamla agedynor
och fänkatacke som finnas, här kalla
des emellertid för "göenge" om det möjli-
gen bar komma från Gøinge härad.
Det fins flera olika mönster men något
särskilt namn på dem har jag inte hört
utom Saxudda.

Dubbelvärnad har också förekommit till säng-
täckor i gulle i två färger $\frac{2}{3}$ skaff, varpas
med två färger, en tred. av varje färg.
Oven linvä till säckar bävdes dubbelt, men
det var trädningen och uppbindningen
som gjorde att det blev dubbelt har inte
hört att det behöves något att ta upp skälet
med, det skulle bara 4 trådar i röret så blev
det strängt att bäva, barför de hällre bävde
enkelt och lögde ihop det.

Vita bärgtäckten och diverse andra saker såsom
kuddar och smäckor, bävdes med upplock-
ade noppor. I vanlig slätväv i 4 skift knöts
2 trampor i tur skift, en extra trampa till-
sattes och på denna knöts de två yttersta
skiften. På de två tramporna bävdes tur skift,
på den tredje slogs in grov tråd, vilken plocka-
des upp på stumstickor i noppor i mönster
eller korsstyngsmönster.

Snilleflossa har inte förekommit.

Upphämta har däremot bävts mycket på 1700
talet och in på mitten av 1800 talet. Alla gam-
la draningar för ryggåstugorna boro bävda
i upphämta av blatt och vitt lingarn. Det
höorde till en väl föräddad hemgift en omgång
draning till stugan, kunde de inte själva
bäva den fick de leja till det. Först plockades
mönstret upp fram för skeden ^{skäbbet} sattes på kant
det mönster som då uppstod bak skeden plockades

upp på solv och trädde upp på bävsticker,
ett nytt mönster uppträdde och gjordes på
samma sätt till alla mönstren blev upplockade.
Därefter vävdes vissa trådar tuskat mellan
varje mönster, solven ^{med} mönstret lyftes upp och
skälbladet i sattes mönstertråden slogs i, där
efter tuskat.

Upphänsta, krabbadnar, kalvkaappa, i förenig,
förekom mycket på gamla bängtäckten och
gavlatäcke i rygggäststugan, bävt i flera
färger av ullgarn, hemmafärgat med bävt-
färg. Duhagång och slunkabälte förekom
onera sällan. Till alla dessa användes skäl-
blad, först på senare år har slunkabälte trätt
i solven, och Duhagång knutets på frampa.

Har inte sett rosengång på gamla bävnader
här och har inte hört det omtalas före 1900 men
därför kan det ändå ha förekommit.

Orden, Lästgöta tæcke Borästæcke Smälends bår.
Åshedavår prästruta förhörsdack himmelsakli
de äro okända här. Rikaledes bepar ässel
akläde. Krigsidan uppåti bårstolen ha
Röllahan Duhagång Ullebolster bar.

Det fanns handskrivna bårböcker, och mönsten
länade de antagligen av barandra, när de
fick något trevligt mönster. Alla de gamla
upphämta mönsten äro ganska lika.

Jäven räknades ut i tal, skeden räknades i tal
30 rör till ett tal, 6 id bårpning till 9 trådar i
rör räknas 60 trådar till ett tal. Det beräkna-
des att ett skålpund bomullsgarn n. 24 skulle
räcka 8 alnar 18 tal. Prov på bårnote

gammaldags kypertbindning

Trampning, två trampor
åt gången 1, 2, 3, 3, 4, 4, 1, 2, 2.

			0		11111
		0	0		11111
		0			11111
	0				11111
4	3	4	1		